

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра іноземної філології і перекладу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

декан гуманітарно-
педагогічного факультету

Інна САВИЦЬКА

«_____» _____ 2025 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри іноземної філології
та перекладу

протокол № 12 від 12 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри

Світлана АМЕЛІНА

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Німецька мова
та друга іноземна мова»

Неля ЗУЄНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Загальнотеоретичний курс німецької мови»

Галузь знань: В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»

Спеціальність: В11 «Філологія» (Спеціалізація Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька);

Освітня програма _____ «Німецька мова та друга іноземна»

Факультет (ННІ) _____ Гуманітарно-педагогічний

Розробник _____ доцент кафедри іноземної філології
і перекладу, канд. філол. наук, доц. Артёмцев О. В.

Київ – 2025

1. Опис навчальної дисципліни

«Загальнотеоретичний курс німецької мови»

Освітній ступінь, галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітня програма		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Галузь знань	03 Гуманітарні науки	
Спеціальність	035 Філологія	
Спеціалізація	035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька)	
Освітня програма	Німецька мова та друга іноземна	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	Залік 5 семестр. Екзамен 6 семестр	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Курс (рік підготовки)	3	
Семестр	5, 6	
Лекційні заняття	30	
Практичні, семінарські заняття	60	
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	30 год.	
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	3 год.	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни є сформувати у майбутніх філологів комплексних навичок нормативної вимови на рівні слова, словосполучення речення та тексту в процесі здійснення мовленнєвої комунікації.

Завдання навчальної дисципліни:

- сформувати у студентів розуміння особливостей функціонування і реалізації в мовленні фонетичних і граматичних явищ німецької мови;
- сформувати у студентів навички розпізнавання структури одиниць;
- розкрити своєрідність понять фонема, наголос, інтонація, пауза та граматичних понять як граматична система, граматичні категорії, семантика граматичних одиниць, валентність,

- сформувати у студентів стійких фонетичних навичок як бази для успішного володіння німецькою мовою;
- сформувати у студентів систему засвоєння фахової фонетичної та граматичної термінології;
- підвищити загальноосвітній рівень студентів та якість їхньої філологічної підготовки з допомогою поглибленого вивчення особливостей функціонування фонетичних і граматичних підсистем;

У результаті вивчення дисципліни Загальнотеоретичний курс німецької мови» **студент повинен:**

- **знати** фонематичні якісні характеристики голосних і приголосних німецької мови; зміст таких явищ як приди́х, дифтонгізація, монофтонгізація, асиміляція, гемінація, твердий приступ; природу артикуляційних особливостей німецьких голосних і приголосних; зміст фонетичних понять таких як артикуляція, інтонація, інтонаційний контур, сегментація висловлювання, синтагма і їх актуальність під час формування висловлювання; базову фонетичну і фонематичну філологічну термінологію; знати типи складів німецької мови; зміст основних поняття теоретичної граматики; сутність граматичних процесів і семантичну взаємодію граматичних категорій; логічну адаптацію граматичних категорій; зміст таких процесів як валентність, узгодження, сурядність, підрядність, способи дії; особливості відмінювання іменників і прикметників, про багатозначність прийменників, процеси граматичної адаптації частин мови в процесі використання в мовленні.

- **уміти** в процесі навчання розпізнавати і вміти аналізувати якості голосних і приголосних німецької мови; класифікувати дифтонги, монофтонги німецької мови; виявляти під час фонематичного аналізу характер явище твердого приступу, якісно вимовляти приголосні німецької мови в різних позиціях (подвоєння приголосних, африкати, приголосний як видих, вокалізація німецького r, гемінація приголосних; аналізувати типи інтонацій речення в залежності від типу інтонаційної структури (словосполучення, просте речення, складне речення, питальне речення, окличне речення); описати варіанти паузації в поширених реченнях; аналізувати реалізації всіх типів інтонації; системно проаналізувати граматичні явища в мікротексті і виявити механізми взаємодії певних граматичних процесів; вміти описати логічність використання граматичних категорій у певних контекстах; здійснювати комплексний граматичний аналіз.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 13. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

ФК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ на основі курсу

ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теоретичної граматики і теоретичної фонетики, що вивчається у рамках даного курсу.

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 12. Аналізувати мовні граматичні і фонетичні явища, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

ПРН 19. Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми навчання;
- скороченого терміну денної (заочної) форми навчання.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин
-------------------------------	-----------------

	денна форма							Заочна форма					
	тижні	усь го	у тому числі					усь ого	у тому числі				
			л	п	лаб	ін д	с.р.		л	п	ла б	і н д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	1 1	12	1 3	14
Змістовий модуль 1. Фонологічні аспекти функціонування німецької мови													
Тема 1. Вступ Предмет і завдання теоретичної фонетики поміж інших філологічних дисциплін. Психологія і акустика звуків. Фонологічні аспекти німецької мови.	1–2	8	2	4			2						8
Тема 2. Фонологія німецької мови Фонема та її визначення. Варіанти фонем. Функції фонем. Кореляція фонем. Класифікація фонем	3 – 4	10	2	6			2						8
Тема 3. Приголосні і голосні німецької мови. Класифікація приголосних і голосних. Твердий приступ у голосних. Фонетичні дифтонги і трифтонги. Сильна позиція приголосних. Африкати. Алофони фонем г. Гемінація.	5 – 6	10	2	6			2						8
Тема 4. Наголос у слові. Види складів. Функція німецького наголосу. Наголос в потоці мовлення.	7 – 8	10	2	6			2						8
Тема 5. Наголос у слові. Види складів. Асиміляція. Алгоритм читання і вимови буквосполучень в голос. Інтонація. Типи інтонації	9 – 10	10	2	6			2						8
Модульна контрольна робота №1	11 –12	2		2									8
Разом за змістовим модулем 1	12	50	10	30			10						48
Змістовий модуль 2. Граматичні аспекти функціонування частин мови													
Тема 6. Предмет і завдання теоретичної граматики німецької мови. Частини мови. Семантичні особливості функціонування категорій частин мови.	13 – 14	6	2	2			2						6
Тема 7. Взаємодія частин мови. Роль дієслова у побудові	15 –16	6	2	2			2						8

висловлювання. Порядок слів.												
Тема 8. Вербоцентрична теорія. Роль дієслова у процесі породження змісту.	17–18	8	2	4		2						8
Тема 9. Особливості реалізації змістового потенціалу дієслів німецької мови Синтаксична валентність. Семантична класифікація дієслів. Дієслівні категорії: особа, час. Часові форми і їх функції.	19–20	10	4	4		2						8
Тема 10. Пасив і актив. Значення і використання двочленного пасиву. Трикомпонентний пасив. Пасив стану.	21–22	10	2	4		4						8
Тема 11. Теоретичні засади функціонування іменника. Семантичні класифікації іменників. Валентність. Семантичні особливості реалізації потенціалу категорій роду, числа, відмінка.	23–24	8	2	4		2						8
Тема 12. Теоретичні засади функціонування основних категорій прикметника. Відмінювання прикметників. Ступені порівняння прикметників. Валентність прикметників. Субстантивація прикметників.	25–26	8	2	4		2						8
Тема 13. Займенник. Семантична класифікація займенників. Функціональні можливості займенника.	27–28	6	2	2		2						8
Тема 14. Прийменники. Багатозначність прийменників. Парні прийменники. Керування відмінками.	29–30	6	2	2		2						8
Модульна контрольна робота №2	30	2		2								
Разом за змістовим модулем 2		70	20	30		20						2
Разом годин		120	30	60		30						120

4. Теми семінарських занять. Згідно з програмою не передбачено

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і завдання теоретичної фонетики поміж інших філологічних дисциплін. Психологія і акустика звуків. Фонологічні аспекти німецької мови.	4
2	Фонема та її визначення. Варіанти фонем. Функції фонем. Кореляція фонем. Класифікація фонем	
3	Класифікація приголосних і голосних. Твердий приступ у голосних. Фонетичні дифтонги і трифтонги. Сильна позиція приголосних. Африкати. Алофони фонем г. Гемінація	6
4	Наголос у слові. Види складів. Функція німецького наголосу. Наголос в потоці мовлення.	6
5	Наголос у слові. Види складів. Асиміляція. Алгоритм читання і вимови буквосполучень в голос. Інтонація. Типи інтонації	6
6	Частини мови. Семантичні особливості функціонування категорій частин мови.	4
7	Взаємодія частин мови. Роль дієслова у побудові висловлювання. Порядок слів	6
8	Вербоцентрична теорія. Роль дієслова у процесі породження змісту.	3
9	Синтаксична валентність. Семантична класифікація дієслів. Дієслівні категорії: особа, час. Часові форми і їх функції.	5
10	Пасив і актив. Значення і використання двочленного пасиву. Трикомпонентний пасив. Пасив стану.	5
11.	Семантичні класифікації іменників. Валентність. семантичні особливості реалізації потенціалу категорій роду, числа, відмінка.	5
12.	Відмінювання прикметників. Ступені порівняння прикметників. Валентність прикметників. Субстантивація прикметників.	
13.	Семантична класифікація займенників. Функціональні можливості займенника.	5
14.	Багатозначність прийменників. Парні прийменники. Керування відмінками.	5
	Разом годин	60

6. Теми лабораторних занять. Згідно з програмою не передбачено

7. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Наголос та його функція розпізнавання логічного змісту	2
2.	Типи артикуляції	2
3.	Гемінація приголосних. Африкати. Особливості вимови приголосних у різних позиціях.	2
4.	Наголос у простих і складних словах. Види складів.	2
5.	Інтонація в словосполученнях, простих реченнях з прямим і зворотним порядком слів. Особливості інтонації в поширених і непоширених реченнях німецької мови	2

6.	Семантичний аналіз тексту з урахуванням граматичного аспекту	4
7.	Система граматичних категорій німецької мови	4
8.	Прикметники у функції означення	2
9.	Прийменники та їх семантика	2
10.	Іменники та граматичні категорії	2
11.	Відмінювання прикметників. Семантичні відмінності у відмінах	2
12.	Прислівник. Граматичні категорії прислівника	2
13.	Текст та його граматичний аналіз	2
	Разом годин	30

8. Зразки контрольних завдань для визначення рівня формування володіння теоретичними навичками німецької мови

1. Розкрийте предмет і завдання сучасної фонології.
2. Опишіть систему приголосних у сучасній німецькій мові.
3. Проаналізуйте якості приголосних німецької мови.
4. Розкрийте функції фонем. Фонетичні школи.
5. Опишіть функції наголосу в сучасній німецькій мові.
6. Розкрийте семантичне навантаження граматичних одиниць
7. Продемонструйте зв'язок граматичних категорій частин мови.
8. Взаємодія граматичних категорій у процесі мовлення.
9. Розкрийте проблему: Пасив і актив. Значення і використання двочленного пасиву. Трикомпонентний пасив. Пасив стану.
10. Проаналізуйте: Відмінювання прикметників. Семантичні відмінності у відмінах.
11. Обґрунтуйте проблему семантичної навантаженості: Прислівник. Граматичні категорії прислівника
11. Розкрийте проблему: Багатозначність прийменників. Парні прийменники. Керування відмінками.

9. Методи навчання

Передбачено, що на практичних заняттях форми організації навчання є практико зорієнтованими, оскільки повноцінно реалізують мету студентоцентрованого навчання – активізувати пізнавально-творчу діяльність здобувачів вищої освіти, організувати суб'єктно-суб'єктну взаємодію. Тому під час їх проведення можуть використовуватися різні технології формування навичок аналізу складних граматичних і фонетичних явищ. Презентація підготовленого повідомлення на предмет контролю навичок граматичного і фонологічного аналізу. Організація презентацій з метою розширення теоретичних знань з курсу.

В умовах змішаної та дистанційної моделей навчання, коли взаємодія з викладачем відбувається за допомогою застосунків Zoom чи Google Meet для відеоконференцій, освітньої платформи Moodle для виконання самостійних і підсумкових контрольних завдань, файлообмінних соціальних мереж Telegram, Viber, інтерактивна складова навчання здобувачів вищої освіти доповнюється іншими застосунками для зворотного зв'язку: goggle-форми для опитувань, Google Classroom тощо.

10. Форми контролю

Метод усного контролю (попередній контроль, повторний контроль); письмовий контроль (тематичний, модульний, підсумковий семестровий контроль; контрольні роботи (письмовий диктант, записи фонограм, усна презентація мікротекстів); тестовий контроль (модульний, підсумковий семестровий контроль).

Формою підсумкового контролю є залік та іспит.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про введення в дію від 01.05.2023 р. № 404)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$.

12. Навчально-методичне забезпечення

1. Освітня програма навчальної дисципліни;
2. Робоча програма навчальної дисципліни;
3. Підручники та навчальні посібники
4. Методичні матеріали до практичних занять;
5. Методичні матеріали для організації самостійної/ індивідуальної роботи;
6. Матеріали до проведення поточного та підсумкового контролю (контрольні завдання до практичних занять, завдання на модульні контрольні роботи)

13. Рекомендовані джерела інформації

1. Кірайенко К.Ф. Практикум теоретичної фонетики німецької мови: навч. метод. посібник. Старобільськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ»ім. Т. Г. Шевченко, 2017. 122 с.
2. Потапова Ж. Є. Theoretische Grammatik: навч. посіб. Харків: Вид-во НУА, 2017. 68 с.
3. Стеріополо О. І. Фонетика і фонологія німецької мови. Теоретичний курс. Підручник. Київ: Вид-во Ліра-К, 2020. 395 с.
4. <http://www.deutsch-fremdsprachen.de>
5. <http://cornelia.siteware.ch/phonetik/>
6. <http://schubert-verlag.de/aufgaben/index.htm>